

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

The development of an Instruction Model on Information literacy Skill
for Undergraduate Student at Valaya Alongkorn Rajabhat University

วรรณิสา หนูช่วย¹ ศักดิ์ดา สุภาพ²

Wannisa Noochuai¹ Sakda Supap²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{1,2}Valaya Alongkorn Rajabhat University

*Corresponding Author, e-mail: wannisa.noo@vru.ac.th

Received: October 19, 2021; Revised: March 31, 2022; Accepted: April 8, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 130 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ และแบบ

วัดพฤติกรรมการด้านทักษะการรู้สารสนเทศ และ 2) แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบ สภาพและปัญหา 5 ประเด็น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ ทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียน และการวัดและประเมินผล 2) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน กิจกรรม การเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเตรียมการ การเลือกหัวข้อโครงการ การวางแผนการดำเนินโครงการ การดำเนินโครงการ และการนำเสนอและประเมินผลโครงการ และ 3) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน ทักษะการรู้สารสนเทศ

Abstract

In this paper, we described the development of an Instruction Model on Information literacy skill for undergraduate student at Valaya Alongkorn Rajabhat University The purposes of this research were 1) to study the states and needs in the instructional guidelines to enhance students' Information literacy skill for undergraduate student at Valaya Alongkorn Rajabhat University. The samples were 130 undergraduate students and 3 experts. The research instruments consisted of: 1) the instructional such as instructional plan, information literacy skill test and the project evaluation form 2) a model evaluation form.

The findings revealed as follows; 1) the states and problems in the instructional guidelines to enhance students' information literacy skill for undergraduate student at Valaya Alongkorn Rajabhat University were found 5 topics namely, instructional management, instruction materials, instruction resources, student's information literacy skill and evaluation. 2) The components of instructional model consisted of 6 components as followed; teacher, students, learning activities, learning resources, learning management and evaluation. The process of instructional model consisted of 5 steps as followed; presenting topics or problems, dividing students into the group that their interest topic, brainstorming and group working, presenting their project and discussion and evaluation. 3) The experts rated the instructional model probability at the highest level.

Keywords: Information Literacy Skill, Active Learning, Blended Learning, Collaborative Learning, Design Thinking

บทนำ

มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งให้ความรู้กับประชาชนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องผลิตบัณฑิตที่มีทักษะขั้นสูงซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นแบบอย่างและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 จะต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความสามารถที่หลากหลาย เช่น ทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะในการค้นคว้าและวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนอย่างเป็นระบบ มีทักษะในการทำงานซึ่งเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีทักษะในการสื่อสารและการรู้สารสนเทศ มีความเข้าใจในด้านจริยธรรม มีความเข้าใจในด้านสังคมและวิชาชีพ สามารถใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ มีทักษะในการทำงานเป็นทีมและความเป็นผู้นำ การจัดการศึกษาในระบบอุดมศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมทักษะขั้นสูงให้กับบัณฑิต (Swapna & Biradar, 2017) ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information literacy) คือ ความสามารถของบุคคลในการระบุความต้องการ การเข้าถึง

การประเมิน การวิเคราะห์ การรวบรวมและการใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย (American Library Association, 2001; Association of College & Research Libraries, 2004; Rao, 2014; Khlaisang & Koraneekij, 2019)

ทักษะการรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่ผู้คนสามารถเป็นทั้งผู้รับและผู้นำเสนอสารสนเทศและการส่งต่อข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ที่สามารถโน้มน้าวจิตใจ โฆษณาชวนเชื่อ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้รับสารสนเทศ นอกเหนือจากนี้ยังมีการใช้สารสนเทศเพื่อสร้างความเข้าใจผิด ความเกลียดชัง และความขัดแย้งของสังคม จากข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า Information is Power สารสนเทศคืออำนาจ หมายถึง ผู้ที่มีสารสนเทศย่อมเป็นผู้ที่มีอำนาจ และได้เปรียบผู้อื่นในทุก ๆ ด้าน ทักษะการรู้สารสนเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้รับข้อมูล ข่าวสาร สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล การพิจารณาสารสนเทศที่มีอยู่จำนวนมากมหาศาลเพื่อนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจของแห่งประเทศไทยสิงคโปร์ (Economic Development Board: EDB) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการรู้สารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า เมื่อบุคคลสามารถเลือกสารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือนั้นจะสามารถแยกแยะและจัดระเบียบสารสนเทศที่ต้องการและประมวลผลโดยใช้ทักษะทางด้านไอที นอกจากนี้ ทักษะการรู้สารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมทักษะการรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านเชาวน์ปัญญาในด้านการให้เหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และช่วยให้ผู้เรียนออกแบบวิธีการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในความก้าวหน้าในอาชีพ (Association of College and Research Libraries, 2004) โดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of College and Research Libraries: ACRL) ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาขึ้นใน ค.ศ. 2000 ไว้ 5 มาตรฐาน โดยแต่ละมาตรฐานจะระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน (Performance indicators) จำนวน และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Outcomes) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศจะต้องสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของความต้องการสารสนเทศได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศจะต้องสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ การรวบรวมสารสนเทศที่เลือกเพื่อเป็นหนึ่งฐานความรู้ เพื่อการจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศในฐานะบุคคลหรือกลุ่มของสมาชิกที่ใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนที่เป็นผู้รู้สารสนเทศเข้าใจถึงบริบทของเศรษฐกิจ กฎหมาย และประเด็นสังคมแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ และสามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ (VGE111) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงการมีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการศึกษด้วยตนเอง และการศึกษาตลอดชีวิตที่ให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ทักษะการรู้สารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และเรียบเรียงสารสนเทศในรูปแบบรายงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productive Learning) ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างสรรค์ ผลิตผลงาน หรือสร้างองค์ความรู้จากการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ โดยใช้ ABCD Model: VRU Learning and Teacher Model อันประกอบด้วยแนวคิดการจัดการเรียนการสอน 4 แนวคิด ได้แก่ A: Active Learning (การจัดการเรียนรู้เชิงรุก) คือ การจัดการเรียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริง สร้างผลลัพธ์การเรียนรู้เน้นการเรียนรู้แบบสืบค้น ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา B: Blended Learning (การเรียนการสอนแบบผสมผสาน) คือ การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบผสมทั้งในรูปแบบในห้องเรียนและในรูปแบบออนไลน์ C: Collaborative Learning (การเรียนรู้ร่วมกัน) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในห้องเรียนและในรูปแบบออนไลน์ โดยผู้เรียนผู้สอนร่วมกันกำหนดประเด็นการเรียนรู้ และผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และ D: Design Thinking (กระบวนการคิดออกแบบ) คือ การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ในการพัฒนาแผน

กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในระดับหลักสูตร รายวิชา และบทเรียน โดยมุ่งเน้นการสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดสมรรถนะที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบ ABCD Model มาเป็นแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Active Learning (การจัดการเรียนรู้เชิงรุก) และ D: Design Thinking (กระบวนการคิดออกแบบ) Blended Learning (การเรียนการสอนแบบผสมผสาน) Collaborative Learning (การเรียนรู้ร่วมกัน) Design Thinking (กระบวนการคิดออกแบบ) และทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา มาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึง ประเมิน วิเคราะห์ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรม อันนำไปสู่การเป็นผู้มีทักษะการรู้สารสนเทศได้ โดยรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ สามารถนำความรู้ไปสร้างสรรค์ผลงาน เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน และผู้เรียนและผู้สอน โดยบทบาทของผู้สอนไม่ใช่แค่ผู้บรรยาย แต่ผู้สอนจะมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้ จัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ และกิจกรรมให้กับผู้เรียน ทั้งนี้กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องสามารถดำเนินการได้ในรูปแบบออนไลน์เพื่อตอบสนองลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป และรองรับกับสถานการณ์การติดเชื้อ Covid-19 ที่เกิดขึ้น ตั้งแต่ต้น พ.ศ. 2563 ถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อสร้างรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดยประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ในคณะและสาขาต่าง ๆ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ รวมจำนวน 130 คน

2. ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการรู้สารสนเทศ และการจัดการเรียนการสอน รวมจำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านทักษะการรู้สารสนเทศ หรือด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนการสอนจำนวน 15 สัปดาห์

1.2 แบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศ สร้างโดยแนวคิดของ American Library Association (2000) เพื่อวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนจากการดำเนินโครงการ

2. แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.33$)

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 130 คน และผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านทักษะการรู้สารสนเทศ และการจัดการเรียนการสอน รวมจำนวน 3 ท่าน

2. การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ในระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนการสอนแบบผสมผสาน และการเรียนร่วมกัน และนำผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา เพื่อมาพัฒนาเป็น (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดย (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนฯ จำนวน 5 แผน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานที่มอบหมาย สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

2.2 แบบวัดวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศ สร้างโดยแนวคิดของ American Library Association (2000) เพื่อวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนจากการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้เรียนสามารถระบุความต้องการสารสนเทศในการดำเนินโครงการได้ 2) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) ผู้เรียนสามารถประเมินสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึงได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถรวบรวมสารสนเทศได้อย่างมีระบบ 4) ผู้เรียนสามารถใช้สารสนเทศตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ผู้เรียนสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.33$)

3. นำ (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการรู้สารสนเทศ และการจัดการเรียนการสอน พิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและขั้นตอนของ (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้คำถามปลายเปิด ในประเด็นความเหมาะสมของรูปแบบในด้านองค์ประกอบและขั้นตอนของ (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. ปรับปรุง (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 กิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
กิจกรรมการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหาคำข้อหา	ปรับกิจกรรมการสืบค้นหาคำข้อหาจากการที่ผู้สอนกำหนดให้
ควรให้ผู้เรียนได้สืบค้นจากหาคำข้อหาที่ผู้เรียนสนใจ	เป็นผู้เรียนแต่ละกลุ่มสืบค้นหาคำข้อหาที่สนใจ
กิจกรรมการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหาคำข้อหา	ปรับกิจกรรมให้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการฝึกปฏิบัติ ให้
เน้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์และเรียบเรียง	ผู้เรียนได้สืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต ขั้นการอภิปราย
สารสนเทศ	การเลือกเว็บไซต์ ขั้นตอนการเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อนำเข้าสู่
	ประเด็นการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศ

4.2 แบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศ

ตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการปรับปรุงแก้ไขแบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
รายการประเมินในผลลัพธ์การเรียนรู้จะต้องระบุ	ปรับผลลัพธ์การเรียนรู้โดยระบุถึงพฤติกรรมที่
เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก และสามารถวัด	สามารถวัดและประเมินผลได้
และประเมินผลได้	

5. การประเมินรับรอง (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ เพื่อรับรองความเหมาะสมขององค์ประกอบ ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการรู้สารสนเทศ และการจัดการเรียนการสอน รวมจำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินรับรองรูปแบบฯ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า

1.1 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย และการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศในการดำเนินโครงการตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ

1.2 สื่อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ สื่อ PowerPoint ประกอบการบรรยาย สื่อวีดิทัศน์

1.3 แหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ ได้แก่ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และหอวิทยุทัศน์ราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นที่รวบรวมและเผยแพร่พระเกียรติคุณและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และนิทรรศการพระราชประวัติสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าฯ วไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร

1.4 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ ผู้เรียนขาดทักษะการสืบค้นขั้นสูง กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะด้านการใช้เทคนิคการสืบค้นสารสนเทศบนฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ และผู้เรียนขาดทักษะการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์สารสนเทศ และการเขียนบรรณานุกรม

1.5 การวัดและประเมินผลทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนมีการวัดประเมินผลที่เน้นการสอบวัดความรู้ด้านทักษะการรู้สารสนเทศโดยวิธีการสอบวัดความรู้ การวัดและประเมินผลในลักษณะนี้จึงไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนได้

2. ผลการสร้างรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

2.1 แนวคิดหลักของรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

2.1.1 Active Learning หรือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกันเอง เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การทดลอง ฯลฯ บทบาทของผู้สอนจะต้องลดบทบาทในการบรรยาย และเพิ่มบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์กับบทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้

2.1.2 Blended Learning คือ การเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการจัดการเรียนสอนในห้องเรียนและการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และเป็นการผสมผสานวิธีการเรียนเทคนิค ทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเรียนการสอนในห้องเรียน (Face to face) 2) การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) 3) รูปแบบการเรียนการสอน 4) ทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning resources) และ 5) การวัดและประเมินผล

2.1.3 Collaborative Learning คือ การเรียนร่วมกัน เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผ่านการดำเนินโครงการร่วมกันค้นหาปัญหาและหัวข้อ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล โดยผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ การสนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนและอภิปรายความรู้ ติดตามและให้การสนับสนุนแก่ผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน

2.1.4 Design Thinking หรือกระบวนการคิดออกแบบมาใช้ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับหลักสูตร ระดับรายวิชาและกำหนดวิธีวัดและประเมินผล และรูปแบบการเรียน

การสอนที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ อันนำไปสู่การพัฒนาแผนการเรียนรู้ของรายวิชาและบทเรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการเลือกทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อช่วยในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.5 ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) คือ ความสามารถของบุคคลในการระบุความต้องการ การเข้าถึง การประเมิน การวิเคราะห์ การรวบรวมและการใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องลดบทบาทในการบรรยาย เพิ่มบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยมีบทบาทดังต่อไปนี้ 1) การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 2) การจัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ 3) การกระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์กับบทเรียน 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย 5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม และ 6) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้

2.2.2 ผู้เรียน มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน การศึกษาขั้นตอนการใช้งาน Google Classroom และเข้าร่วมชั้นเรียนของ Google Classroom รายวิชา VGE111 ทักษะการรู้สารสนเทศ 2) การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ และ 3) การดำเนินกิจกรรมโครงงานของรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ

2.2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน และใช้แนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ผ่านกระบวนการทำโครงงาน โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้

2.2.4 ทรัพยากรการเรียนรู้ ที่ใช้ในรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศประกอบด้วย ทรัพยากรการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ 1) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือห้องสมุดของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุด และการสืบค้น

สารสนเทศจากเว็บ OPAC บนเว็บของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้กลยุทธ์ในการค้นหาและเทคนิคการค้นหาสารสนเทศ 2) หอนิทรรศน์ราชภัฏ ซึ่งเป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่จริง หรือสถานที่จำลองที่รวบรวมและเผยแพร่พระเกียรติคุณและสำนักในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และนิทรรศการพระราชประวัติสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าฯ ไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร 3) แหล่งการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ 4) บทเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Lesson) โดยใช้แพลตฟอร์ม Nearpod ในการนำเสนอบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้โดยตนเองสามารถโต้ตอบกับบทเรียนได้ โดยเฉพาะบทเรียนในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ที่สามารถแทรกข้อความคำถามภายในสื่อวีดิทัศน์ และแบบทดสอบในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถวิเคราะห์ผลคะแนนและแสดงผลแบบ Real Time และ 5) ใบงานท้ายบทเรียน

2.2.5 ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน ในงานวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้ Google Classroom เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร การมอบหมายงาน การส่งงาน และการจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น หนังสือ ใบงาน วีดิทัศน์

2.2.6 การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผลทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) แบบวัดความรู้ด้านทักษะการรู้สารสนเทศ 2) แบบทดสอบระหว่างเรียน 3) แบบประเมินโครงงาน และ 4) แบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศ

2.3 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ขั้นตอนการเตรียมการ คือขั้นตอนเตรียมผู้เรียนเพื่อดำเนินโครงงานประกอบด้วย 1) การนำเข้าสู่บทเรียน อธิบายรายวิชา ภาระงานในรายวิชา 2) การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ การใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ

2.3.2 ขั้นตอนการเลือกหัวข้อโครงงาน คือขั้นตอนที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเลือกหัวข้อในการดำเนินโครงงาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) กิจกรรมการเลือกและอภิปรายประเด็นปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มสนใจ ศึกษาข้อมูล และเปลี่ยนและอภิปรายประเด็นปัญหาโดยใช้

เครื่องมือ Linoit เพื่อช่วยในการเสนอประเด็นปัญหาและอภิปรายกลุ่ม และ 2) กิจกรรมการนำเสนอหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ แต่ละกลุ่มดำเนินการนำเสนอหัวข้อโครงการ เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนในกลุ่มอื่น ๆ ร่วมกันอภิปรายความคิดเห็นของหัวข้อและวัตถุประสงค์ อันนำไปสู่รูปแบบของโครงการ

2.3.3 ขั้นการวางแผนการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ การเขียนโครงร่างโครงการ และการเสนอโครงร่างโครงการ โดยผู้เรียนดำเนินการกำหนดความต้องการสารสนเทศจากหัวข้อของโครงการ ดำเนินการสืบค้นสารสนเทศโดยเลือกแหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหัวข้อของโครงการ และดำเนินการประเมินสารสนเทศที่ได้รับ เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินโครงการ

2.3.4 ขั้นการดำเนินโครงการ คือขั้นตอนที่ผู้เรียนดำเนินการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานเชิงวิชาการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การดำเนินโครงการตามโครงร่างโครงการ 2) การเก็บข้อมูลการดำเนินโครงการ 3) การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการ และ 4) การเรียบเรียงรายงาน

2.3.5 ขั้นการนำเสนอและประเมินผลโครงการ คือขั้นตอนที่ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินโครงการ และสะท้อนความรู้จากการดำเนินโครงการ ผู้สอนดำเนินการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียน โดยใช้ 1) แบบวัดทักษะการรู้สารสนเทศ และ 2) แบบประเมินโครงการ

2.4 ผลการประเมินรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.33$)

ภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยทำการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศใช้วิธีการสอนโดยการบรรยาย และการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศในการดำเนินโครงงานตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Dunn (2000) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำและให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการแสวงหาสารสนเทศ การประเมินคุณค่า การรวบรวม และการใช้สารสนเทศ โดยการมอบหมายให้นักศึกษาทำรายงาน การค้นคว้าด้วยตนเอง และการทำโครงงาน

1.2 แหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ ได้แก่ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Hartwick College (2022) ได้กล่าวว่า ผู้สอนและห้องสมุดจะต้องร่วมกันจัดเตรียมกิจกรรมปฐมนิเทศเบื้องต้นในการใช้ห้องสมุดให้กับนักศึกษาในระบบการสืบค้นของห้องสมุด การใช้งานดัชนีวารสารและการอ้างอิง และสอดคล้องกับ University of Louisville (2022) ซึ่งกล่าวถึง ความสำคัญของผู้สอนจะนำนักศึกษาไปห้องสมุดเพื่อสอนทักษะการรู้สารสนเทศ เนื่องจากนักศึกษาจะต้องเผชิญกับความท้าทายในการทำวิจัยเชิงวิชาการ นั่นคือการพัฒนาหัวข้อการวิจัย การสืบค้นในระบบออนไลน์ การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา ทักษะการรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้สอนจะต้องร่วมมือกับบรรณารักษ์ของห้องสมุดในการปรับปรุงการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้สารสนเทศให้ผู้เรียนมีกลยุทธ์ในการวิจัยและเข้าถึงและสืบค้นแหล่งสารสนเทศใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย

1.3 การวัดและประเมินผลทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนมีการวัดประเมินผลที่เน้นการสอบวัดความรู้ด้านทักษะการรู้สารสนเทศโดยวิธีการสอบวัดความรู้ การวัดและประเมินผลในลักษณะนี้จึงไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมด้านทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับ Association of College and Research Libraries (2005) ได้กล่าวว่า การวางแผนการประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้คือขั้นตอนที่สำคัญที่มาตรฐานการปฏิบัติงานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ Marzal (2010) ที่กล่าวว่า การ

ประเมินทักษะการรู้สารสนเทศคือการกำหนดประสิทธิภาพของหลักสูตรกับพัฒนาการรู้สารสนเทศ ในด้านการพัฒนาความรู้และความสามารถของผู้เรียน และเพื่อเป็นการปรับปรุงหลักสูตรอีกด้วย ดังนั้นการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศเป็นการประเมินที่ไม่ได้พิจารณาแค่ความรู้ความสามารถ เท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาทัศนคติและทักษะที่ผู้เรียนได้รับ

2. รูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) กิจกรรมการเรียนรู้ 4) ทรัพยากรการเรียนรู้ 5) ระบบบริหารจัดการเรียนการสอน และ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krobudom and Somprasertsri (2018) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 1) แหล่งสารสนเทศ 2) กิจกรรมที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ 3) ลักษณะการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ และ 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ กิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการเตรียมการ 2) ขั้นการเลือกหัวข้อโครงการ 3) ขั้นการวางแผนการดำเนินโครงการ 4) ขั้นการดำเนินโครงการ และ 5) ขั้นการนำเสนอและประเมินผลโครงการ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศจากการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ การใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ การใช้งานห้องสมุด และการดำเนินโครงการ ที่ผู้เรียนจะต้องร่วมกัน ดำเนินการสืบค้นข้อมูล การประเมินสารสนเทศ การวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ และการรวบรวมและการใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongprayoon, Thungnark, and Makemuengthong (2019) ที่กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการระบุประเด็นที่ต้องการคำตอบ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นประเมินสารสนเทศ 4) ขั้นแลกเปลี่ยนผลการประเมินข้อมูล 5) ขั้นการตัดสินใจเลือกข้อมูล และ 6) สรุปผล ทั้งนี้การเรียนการสอนรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศโดยการดำเนินโครงการในหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้

ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และผู้เรียนด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Shaikh and Anupama (2018) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ในการอ่าน การเขียน การอภิปราย การแก้ปัญหา ซึ่งส่งเสริมการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินเนื้อหาในชั้นเรียน และ Bonwell and Eison (1991) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดในสิ่งที่ผู้เรียนกำลังปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสอดคล้องกับ Cambridge International Examinations (2020) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกคือกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนคิดอย่างละเอียดถี่ถ้วน ฝึกฝนการใช้ความรู้และทักษะใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาความจำในระยะยาวและความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรมีการบูรณาการกับรายวิชาในหลักสูตรและสาขาต่าง ๆ และมีการวัดผลทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการส่งเสริมบทบาทของห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของผู้เรียน

References

- American Library Association. (2000). *The Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
- Association of College and Research Libraries. (2015). *Framework for Information Literacy for Higher Education*. Retrieved from <https://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/issues/infolit/framework1.pdf>
- Bailey, J. (2013). *Blended Learning implementation guide*. Foundation for Excellence in Education.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report, Washington, D.C.: School of Education and Human Development, George Washington University.
- Brame, C. J. (2016). *Active Learning*. Semantic scholar. Retrieved from content/uploads/sites/44/2018/11/Active_Learning-Brame-C.-2016.-Active_learning-Vanderbilt-University-Center-for-Teaching.pdf
- Cambridge International Examinations. (2020). *Active learning*. Retrieved from <https://www.cambridgeinternational.org/Images/271174-active-learning.pdf>
- Driscoll, M. (2002). *Blended learning: Let's get beyond the hype*. Retrieved from http://www-07.ibm.com->blended_learning.pdf
- Duun, K. (2002). Assessing information literacy skills in the California State University: A progress report. *The Journal of Academic Librarianship*, 28(1), 26-35.
- Hartwick College. (2022). *Information Literacy Program*. Retrieved from <https://www.hartwick.edu/academics/stevens-german-library/information-literacy-program/>
- Hrastinski, S. (2019). What Do We Mean by Blended Learning. *AECT*, 63, 564-569. <http://www.cambridgeinternational.org/events>

- Khlaisang, J., & Koraneekij, P. (2019). Open Online Assessment Management System Platform and Instrument to Enhance the Information, Media, and ICT Literacy Skills of 21st Century Learners. *Journal of Emerging Technologies in Learning*, 14(7).
- Krobudom, S., & Somprasertsri, G. (2018). The Development of Information Literacy Skill of Nursing Students of the Faculty of Nursing, Mahasarakham University. *Journal of Information Science*, 36(1), 127-145.
- Marzal Garcia-Quismondo, M.Á. (2010). Evaluation of Information Literacy Programmes in Higher Education: Strategies and Tools. *Int J Educ Technol High Educ* 7, 26-36.
- Mingsiritham, K. (2011). Integrating cooperative learning and collaborative learning. *Veridian E-Journal SU*, 4(No.1 May-August 2011), 435-444.
- Pongprayoon, P., Thungnark, N., & Makemuengthong, C. (2019). Development of An Instructional Model Based on Connectivism Theory To Enhance Information Literacy. *Journal of Yala Rajabhat University*, 14(No.2 May-August 2019), 256-267.
- Prontadavit, N. (2018). *Learning Management with Active Learning* (2nd ed). Bangkok: Triple education.
- Rao, P. V. (2014). 21st Century Libraries and Librarianship with Reference to Their Professional Skills. *Journal of Business and Economics*, 5(12), 2421-2428.
- Rutherford, S. (2014). *Collaborative learning: Theory, strategies, and educational benefits*. Nova Science Publishers, Incorporated.
- Shaikh & Alagannawar. (2018). Active Learning Strategies in classroom using ICT tool. *Aarhat Multidisciplinary International Education Research Journal (AMIERJ)*, (December-January 2018), 89-95.

- Suwannatthachote, P. (2020). *Teaching and learning management and online student assessment under Situation and measures to prevent the spread of the Corona Virus Disease (COVID-19)*. from <http://https://pubhtml5.com/xwlh/ttzm/basic>
- Swapna & Birada. (2017). Information Literacy Models for Higher Education Institutions in India. *International Journal of Digital Library Services*, 7(July-September 2017).
- University of Louisville. (2022). *Research Assistance and Instruction: Information Literacy Program*. Retrieved from <https://library.louisville.edu/ekstrom/rai/class-descriptions>
- University of Tasmania. (2021). *Teaching and Learning Constructive Alignment*. Retrieved from <https://www.teaching-learning.utas.edu.au/unit-design/constructive-alignment>